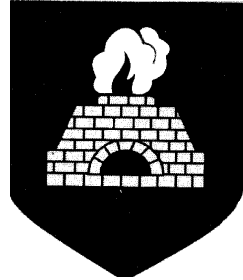

Helme-Tõrva Elu

Hind 4 krooni

Nr 14 (222) 11. september 2008

1. september – taas kooli!

Tarmo Tamm

Toimetamistest Helme vallas 2008. aastal

Sel suvel möödus 17 aastat Helme vallale omavalitsusliku staatuse andmisest taasiseseisvunud Eesti Vabariigis.

Viiendat korda tähistati Helme valla päeva, võib öelda, et rahval on kujunenud välja hea traditsioon – tulla aastas korra kokku mõttelises valla südames, kuulsusrikkas ja looduskaunis Helmes.

Sel aastal tähistame ka Eesti Vabariigi 90. sünnipäeva. Paikkonniti ja omavalitsuste kaupa tähistatakse seda erinevalt, kes on kutsunud kohale välisesinejad ja kes on pikendanud oma omavalitsuse päevade üritusi nädalaid ja kuid läbivaks ettevõtmiseks.

Helme vald valis oma tee – avati info- ja mälestustahvel riigivanem Konstantin Pätsi poolt 1931. aastal Helme mõisaparki istutatud tamme juurde, selle nimel, et mäletaksime ajalugu. Loodan, et infotahvel rikastab meie teadmisi piirkonna ajaloo ning annab ka ülevaatlükuma ettekujutuse olnust meie külalistele.

16. mail avati uues kuues Barclay de Tolly mausoleumikompleks. Tööde käigus renoveeriti valvurihoone, milles nüüd asub külalistate tarvis objektiga seotud info. Samas rajati 2005. a jaanuaritormis hävinud nuluallee asemele uus tammeallee ning nüüdisaegne kompleksi välisvalgustus.

Hoonete ehitusliku osa teostas kohalik aktsiaselts Brick, pargid korras OÜ Helme Teenus ja puid istutas OÜ Pruuli Puukool Põltsamaalt. Objekt valmis tänu kultuuriministeeriumi 1,9-miljonilisele rahalisele toele ja viimastel aastatel keskkonnaministeeriumile esitatud pargikorrastuste projektide rahastamisele. Vald tagas vajaliku omafinantseeringu.

30. juunil kiitis vastuvõtukomisjon heaks Helme uue roovepuhasti koos asula vanema trassiosa ümberpumpamisjaama ehitusega. Objekti maksumus oli kolm miljonit krooni, tööd teostas kohalik aktsiaselts Valmap Grupp. Valla tellitud projekti põhiraahastaja oli keskkonnainvesteeringute keskus.

21. augustiks valmis samalaadne objekt Linna küla tarvis. Objekti kogumaksumus oli 3,5 miljonit krooni ning tööd teostas AS Valmap Grupp.

Mõlema projekti eesmärgiks oli vahetada amortiseerunud seadmed nüüdisaegsete, loodussäästlike vastu. Tänu sellele paraneb Helme ja Ohne jõevee kvaliteet.

Veebruaris rahastas keskkonnainvesteeringute keskus piirkonnale (Helme, Põdrala vald ja Tõrva linn) vajaliku 4,5-miljonilise jäätmejaama projekti. Objekti valmimise tähtaeg on 2009. aasta.

Käimas on Ala asulas Valga-Uulu maantee silla ehitustööd. Septembri lõpuks valmib rekonstrueeritud sild koos 2005. aastal alustatud kõnnitee pikenduse ja tänavavalgustusega. Lisaks seadistatakse ümber olemasoleva tänavavalgustuse töörežiim, mille tulemusel on võimalik panna öötundidel tööle vaid iga kolmas valgustuspost.

Kogu objekti valmimisega on tagatud ka Ala silla juurest kaanusõiduhuvilistele lihtne ligipääs Ohne jõe. Läbirääki-

miste tulemusel jäeti alles esialgselt ajutiseks ümbersõiduks ehitatud tee. Kogu objekti rahastavad maanteeamet Kagu teedevalitsuse osakonna kaudu ja Helme vald. Töid teostavad OÜ Valga Teed ja OÜ Tõrva Elekter.

Lõppjärku on jõudnud Taagepera kiriku katuse ja torni remont. Kuigi tänavune vesine ilm on restauraatorite tööd tugevasti seganud, loodavad nad siiski, et suudavad veel sel sügisel seada sammud ka Helme Ordulinnuse varemete juurde, et võtta käsile jupike müüri restaureerimist.

Hea meel on veel valla külaseltside tegevuse üle. Lisaks iga-aastasele heakorrasüsimuste lahendamistele oma küldes on mõned seltsid leidnud jõudu ka investeeringuprojektide kirjutamiseks.

Tänu Helme külaseltsi koostatud projektile alustati augustis Koorküla rahvamajas ehitustöödega. Projektipõhiselt valmivad rahvamaja katusealusesse ruumid Koorküla külakeskuse tarvis. Projekti rahastajaks ligi miljoni krooni ulatuses on PRIA külaelu edendamise toetusmeetme raames.

Märkimist väärib, et seoses Helme asula varade ületulemise venimisega haridusministeeriumilt Helme vallale ei olnud Helme külaseltsil võimalik seekord raha taotleda ümbruskonna elukvaliteedi parandamiseks ja nii otsustati hoopis aidata neid, kes abi vajavad – Koorküla külaseltsingut. Usun, et lahtek äärmiselt peetakse ka edaspidi väärilt meeles.

Samast meetmest rahastati töid veel ka Taagepera lossi tallihoones, kus koostöös Taagepera külaseltsiga renoveeritakse mõned ruumid.

Käesoleval aastal oli üle pikkade aastate võimalik teha Helme valla suuremates asulates – Helmes, Linna külas, Alal ja Pokardis asfaldiaukude lappimistöid. Kuigi märtsikuus kokku lepitud tööd pidid algama esimeste soojade ilmade saabumisega mais, ilmes ikkagi, et firma tõstis esmajärjekorda rahakoti ja tööde mahu poolest arvestatavamad partnerid.

Need on Pärnu, Viljandi, Valga ja Tõrva. Mis seal ikka, maaeluga harjunud inimese jaoks ei ole kannatamine uus nähtus, seda enam on heameel, et lõpptulemus ei olegi saavutatud talvehakkuks, vaid mõningase hilinemisega juulikuuks.

Praegu on käimas nn maapiirkondade kaevude projekt, mille lõppeesmärk on kaevude ja veekvaliteedi parandamine hajaasustusega aladel. Augusti alguseks oli Helme vallas taotlusi laekunud üle paarikümne.

Vallavalitsuse moodustatud komisjon tutvub iga taotleja sooviga tema koduühel septembri esimesel nädalal. Pärast kohapeal tutvumist otsustatakse projektist taotletud rahastamine või mitterahastamine. Mainitud projektide teostamiseks on Eesti Vabariik Helme vallale 2008. a eraldanud 200 000 krooni, sama summa ulatuses rahastavad projekti Helme vald ja iga rahataotleja ise, 2008. a kogusumma on 600 000 krooni.

Järg lk 2

Volikogu istungil 27. augustil 2008

- kuulati vallavanema ülevaadet valla üldisest olukorrast;
- koolide juhid andsid ülevaate koolide valmisolekust uueks õppeaastaks;
- kinnitati maaüksuste sihtotstarbed;
- võeti vastu Laose maaüksuse detailplaneering;
- algutati Liimi maaüksuse detailplaneeringu muutmise;
- võeti vastu otsus täiendavalt taotleda valla omandisse kolm Valgamaa KÕK Helme osakonna kinnistut;
- otsustati mitte nõustuda loa andmisega Agron Halduse OÜ-le kinnistu omandamiseks Helme vallas;
- anti nõusolek kaevandamisloa väljastamiseks Kagu Teedevalitsusele.

Tiina Õunpuu
vallasekretär

Teade Liimi kinnistu detailplaneeringu muutmise algatamisest

Helme vallavolikogu algatas oma 27.08.2008. a otsusega nr 19 OÜ-le Combiwood kuuluval maaüksusel pindalaga 4,398 ha (katastritunnus 20301:004:1280 ja 20301:004:0003), asukohaga Helme vald Möldre küla, detailplaneeringu muutmise eesmärgiga: maakasutuse sihtotstarbe muutmise katastritunnusel nr 20301:004:0003; kogu Liimi kinnistu ehitusõiguse, kujade ja hoonestusala määramine; tehnovõrkude ja -rajatiste asukoha, vajadusel haljastuse ja heakorrasüste põhimõtete ja servituutide määramine; ehitiste olulisemate arhitektuuriliste nõuete, kuritegevuse riske vähendavate nõuete ja tingimuste seadmine; keskkonnatingimuste seadmine planeeringuga kavandatu elluviimiseks ja vajaduse korral ehitiste määramine, mille ehitusprojekti koostamisel on vaja läbi viia keskkonnamõju hindamine; teede ja parklate alade ning liikluskorralduse määramine.

Teade Laose kinnistu detailplaneeringu vastuvõtmisest

Helme vallavolikogu võttis oma 27.08.2008. a otsusega nr 18 vastu hr Kaupo Kallase avalduse alusel algatatud temale kuuluva Laose kinnistu pindalaga 4,2 ha (katastritunnus 20302:002:0243), FIE Juta Jenseni poolt koostatud detailplaneeringu nr DP-08-02, asukohaga Helme vald Patküla küla, eesmärgiga: maakasutuse sihtotstarbe muutmise; kinnistu ehitusõiguse ja hoonestusala määramine; ehitiste olulisemate arhitektuurinõuete ja vajadusel keskkonnatingimuste seadmine planeeringuga kavandatu elluviimiseks; kujade, tehnovõrkude ja -rajatiste asukoha, vajadusel haljastuse ja heakorrasüste põhimõtete ning servituutide määramine. Detailplaneeringu avalik väljapanek toimub alates 08.09.2008. a kuni 22.09.2008. a Helme vallavalitsuses aadressil Tartu tn 20, 68608 Tõrva. Planeeringu avalik arutelu toimub Helme vallavalitsuses 22.09.2008. a, aadressil Tartu tn 20, Tõrva, algusega kell 16.

Tarkusepäev Tõrvas

Esmaspäeval, 1. septembril toimus Tõrvas Sõpruse pargis tarkusepäeva üritus. Lapsed said voolida savi ja teha taimetrükki. Kohal oli ka tuleõrje, kes näitas lastele, kuidas peab tuld kustutama ja lubas ka kõigil soovijatel autosse ronida.

Külalisena oli kutsutud Mõniste

muuseumi püstkoda. Lapsed said teha tuld vurri ja kiviga, küpsetada odrালেiba, kedrata takust nõõri. Osavamad proovisid kätt vibulaskmisel. Mängiti ka spordi ja teatrimänge. Kõik osalejad said süüa kohikesi ja tublimatele anti toredaid ahindu.

Külli Alumäe

KROONIKA

MARIKA NOVIKOV

Sündinud 1982. a Tallinnas. Alustanud õpinguid Patküla põhikoolis, lõpetanud Tõrva gümnaasiumi põhikooli, jätkanud haridusteed Viljandi KÕK-s aianduse erialal ja Valgamaa kutseõppekeskuses sotsiaaltöö erialal.

Töötanud Valga kultuuri- ja hui-alakeskuses majandusjuhataja abina, hotellis De Tolly administraatorina, OÜs Diara IT-lahendused sekretärina ja Ida-Tallinna keskaiglas haldusteenistuse sekretärina.

Alates 5. augustist 2008 SA Tõrva-Helme Turism juhataja.

Vallaline, peres kasvab poeg.

JÄRGMINE HELME-TÕRVA ELU ILMUB 25. SEPTEMBRIL.
Toimetus ootab kaastöid hiljemalt 15. septembriks.

Tabatud ajalooline hetk – Ala sillakonstruktsiooni paigaldamine 2008. a suvel. 2 × Tarmo Tamm

Toimetamistest Helme vallas 2008. aastal

Algus lk 1

Tõrva linna initsiatiivil on kunagisel Helme kihelkonna territooriumil algatud järjekordsed omavalitsuste ühinemiste läbirääkimised. Hummuli vald on oma 1000 elanikuga lükanud ettepaneku tagasi, läbirääkimisi peavad Põdrala vald 900 elanikuga, Tõrva linn 3400 elanikuga ja Helme vald 2300 elanikuga.

Tänavu sügisel peaks toimuma sel teemal rahvaküsitlus. Kas ühineda või mitte, selle otsuse tegemiseks ja dokumentide vormistamiseks on aega 2009. a aprillini. Jätkugu Teil kaalutletust ning tarkust otsuse tegemisel.

Mõni aasta tagasi sõlmisime sõprussuhted Hauho vallaga Soome Vabariigist. Sidemete sõlmimise sillaks oli Helme kihelkonnas sündinud, Soomes tuntud näitekirjanik-ärinaine Hella (Murrik) Wuolijoki. Oleme 12.–15. septembrini kutsutud Hauho valla 140. sünnipäevale. Külla sõidab Helme valla delegatsioon koos valla lauluansambli Sillervo ja rahvatantsugrupiga Jandali.

Oleme leidmas endale uusi sõpru naaberriigist Lätist. On üsna sümboolne, et 2007. a detsembris, piiride avamisel, sai taastutvutud lõunanaabritega. Tänavu veebruaris tegid meile poolepäevase tutvusviisiid Naukšeni valla esindajad eesotsas vallavanema Janis Zumentsiga.

Aprillis sai teoks vastukülastus. Mais toimus Helme vallavalitsuse initsiatiivil ja projektipõhisel rahastusel (rahastaja oli Valgamaa partnerluskogu) Helme valla ettevõtjate külastus Naukšenis ja lähiümbruse ettevõtetesse.

Külastuse lõppedes jäi kõlama mõte, et oleme viimastel aastatel harjunud vaatama kaugele Euroopasse, aga tuleb välja, et ka naabritega tasub äri ajada, seda enam, et vahemaa on ainult poole tunni tee (Naukšeni valla piir ühtib Helme valla piiriga 7,5 km ulatuses Taagepera-Tünder suuna metsades).

Valla koolihoonete remondiks oli sel aastal planeeritud ühtekokku 920 000 krooni. Ritsu lasteaia-alkoolis korrastati söökla-poolses osas teenindussissekäiku, vahetati pehkinud puitaknad nüüdisaegsete vastu ning remonditi täielikult üks lasteaiaühik ruum ja üks kooli klassiruum (kogumaksumus 300 000 krooni).

Ala põhikoolis jõuti koolihoone siseremont teha vahetult enne õppeaasta algust, kooli vana maja katuse remont aga veel kestab. Võttes arvesse suviseid vihmasadusid, loodab ehitaja siiski oktoobri alguseks töödega hakkama saada. Täna on koolis täidetud ka päästeteenistuse ettekirjutus avariiväljapääsude märgistuse osas.

Kokkuvõtteks tahaksin öelda, et Helme vallal tervikuna on läinud hästi. Heites korra pilgu tagasi eesloetletud, sel aastal käikuantavatele objektidele, võib öelda, et valda on toodud juurde väärtust 12,5 miljoni krooni eest, mis valla eelarvele lisab täiendavat väärtust rohkem kui 1/3 võrra.

Võib arvata, et üleilmse majanduse jahtumislaine mõju ei jää ka Helme vallal tundmata, seda enam tuleb meil just täna rõõmu tunda saavutatut üle.

Lõpetuseks tänan kõiki, kelle toel on vallal siiani hästi läinud. Edu teile igapäevastes toimetamistes!

Tarmo Tamm
Helme vallavanem

Barclay de Tolly renoveeritud mausoleumikompleksi avamine 16. mail 2008.

Tõrvas kõlasid põhjamaa pärlid

Eesti džässigurud Villu Veski ja Tiit Kalluste andsid 22. augustil kirik-kammersaalis hilissuvised kontserdi „Põhjala saarte hääled“.

Mehed alustasid „Ühe Ålandi viisiga“, mis on Kõkari motiivi „Vares istus kuuri katusel“ edasiarendus. Et olin ise äsja Ahvenamaalt tulnud, tõi see hästi sooja tunde.

Palad kõlasid tenor- ja sopran-saksofonil, üheks looks võttis Villu Veski põuest iiri vile. Tiit Kalluste sekundeeris akordionil, lisaks mõlemapoolsed käteplaksud ja jalamütsud.

Põhjamaade kava on duo arendanud 1997. aastast, mil Balti kultuuripäevadel Pariisis paluti Villu Veskil ja Tiit Kallustel heliliselt illustreerida loengut Viiraltist ja Balti kultuuriruumi seostest Pariisiga. Algimprovisatsioonist kujunesidki „Põhjala saarte hääled“, nime poolest ristitud kuu hiljem Fääri saartel.

„Muusikaks on Põhjala saarte, Läänemere, ka Eesti saarte iidsete rahvaviiside põhjal mängitud improvisatsioonid ja ise oleme samuti loonud lugusid juurde,“ selgitas Tiit Kalluste. „Me ei sea rahvaviise, vaid need on meie loomingul alus.“

Villu Veski hinnangul moodustavad Põhjala teemadel seni üllitatud

Villu Veski (vasakul) ja Tiit Kalluste pärast kontserti kammersaalis.

Hanno Valdmann

kaks laserplaati ja peatselt ilmuv kolmas (materjal on salvestatud) terviku: „Ja lõppu me ei tea, kas tuleb veel midagi. Sealt on võib-olla näha meie areng, kuidas muusikataju on aastatega muutunud.“

Esitusele tuli ka üks Argentiina tangokuninga Astor Piazzolla Pariisi

perioodi pala. Piazzolla pojapoja Daniel „Pipi“ Piazzollaga koostusid Veski ja Kalluste Ameerika reisil Buenos Aireses, veregrupid klappisid ja nüüdseks on korduvalt koos Eestiski esinenud ning jõutud – juba trio – ühisplaadini.

Hanno Valdmann

Tõrva Loits – kauni traditsiooni algus

Pea kuu on möödunud päevast, mil meie väikelinn Tõrva kihaskülalistest ning ootusärevus valdas paljusid.

16. augustil kõlas Vanamoisa järvel kontsert Tõrva Loits.

Täna võime tõdeda, et üritus õnnestus suurepäraselt, omapoole filingu andis fantastiline ilm. Sume ja soe suveõhtu täis mõnusat muusikat ja nostalgiat. Õhtu, mis liitis nii tõrvakad kui ka kõik kontserdil olnud inimesed ühte läbi tunnete ja emotsioonide.

Oli võimas näha ja tunda, kuidas Alo Mattiiseni kolm isamaalist laulu liitis ühte kõik paar tuhat inimest. Võrreldes Tõrva Loitsu mõni päev hiljem Tallinna lauluväl-

jakul toimunuga, võime ehk öelda, et Tõrva kontsert oli ilus sissejuhatuse öölauupeole.

Soovingi avaldada tänu kõigile, kes andsid oma panuse ürituse heaks kordaminekuks.

Suur tänu kõikidele ettevõtjatele, kes toetasid üritust. Suur tänu noortele, kes vabatahtlikena aitasid ürituse korraldusele palju kaasa ning oma entusiasmiga tõestasid, et koos on võimalik kõik raskused ületada.

Tänu ka Tõrva linnavalitsusele, kes oli ürituse suurim rahastaja. Omavalitsustest toetas üritust veel ka Helme vallavalitsus.

Eraldi tahan tänada Jaan Willem Sibulat, kes koostas kontserdi kava, ning Hardi Volmerit, kes tege-

les ürituse kujunduspoolega.

Meeldiv ja sujuv oli koostöö kontserdi korraldava meeskonna vahel (nn põhitiim). See tõestas veel kord, et on võimalik korraldada suurepärase ürituse oma jõududega, kui vaid tahtmist jagub.

Lõpetuseks tänan kogu Tõrva rahvast, kes tulid kuulama, vaatama ning oma osalusega toetasid ürituse kordaminekut.

Sügav kummardus kõikidele headele inimestele, kes nõu, jõu ja heade soovidega toetasid Tõrva Loits.

See oli suurepärase kingitus vabariigi juubeliaastaks!

Korraldava meeskonna nimel
Ülle Juht

Külapäev Ritsus

Täna Helme vallavalitsuse ning KOA-programmi toetusele oleme täiendanud külaplatsi erinevate mänguvahendite, kiikude ja varju-alusega.

Laupäeval, 23. augustil avati suvemängudega Ritsu küla päev. Suvemängude kavas oli eri vanuseklassidele kaugushüpe, odavise, kuulitõuge ning jooksud. Toimus veel pendelteatejooks, vägikaikavedu ja sangpommi tõstmine. Parimad said medalid ja diplomid. Lõuna ajal pakuti kõikidele osalejatele suppi.

Õhtul oli plaanis simman lõkke ääres, kuid vihmastundis ruumidesse.

Külavanem August Ilves kuulutas välja Ritsu küla esimese aukodaniku, kelleks osutus Hilda-Rosalie Klimov. Meeles peeti ka aktiivseid küla elu edendajaid. Õhtut sisustas ansambel Lucille.

Täname sponsoreid: Valmap

Kermo Kirsipuu odaviskel.

Asta Tsirp

Grupp AS, Skan Holz Helme AS, OÜ Ilmar & N, Ritsu AS ja Ritsu spordibaas, kes aitasid kaasa ürituse läbiviimisele.

Külapäeva on plaanis hakata läbi viima iga aasta augustis.

Asta Tsirp
Külaseltsi juhatuse liige

26. jooks ümber Tõrva kolme järve 19. septembril Start Tõrva linnavalitsuse eest (Kevade 1).

Kell 16 lastejooksud:

lapsed vanuses kuni 6 a – 500 m;
7–8 a, 9–10 a, 11–12 a, 13–14 a – 1300 m.

Kell 18 põhijooksu start:

tüdrukud vanuses 15–18 a, naised vanuses 19–34 a, 35–44 a ja 45 a ning vanemad – 5 km;
mehed vanuses 19–39 a, 40–49 a – 9,6 km;
poisid vanuses 15–18 a, mehed vanuses 50–59 a ja 60 a ning vanemad – 5 km.

Osavõtuks registreerimine stardipaigas alates kella 15st
Igas vanuseklassis 1.–3. koha võitjatele medalid ja auhinnad.

Tõrva Rahvakoor tegi kultuurireisi Londonisse

Nädal aega, 8.—15. juulini viibis Tõrva Rahvakoor kultuurireisil Londonis. Reisigruppi kaasasime teisigi huvilisi Tõrvast ning reisifirma Tensi Reisid kaudu Tallinnast ja Tartustki.

45-liikmeline seltskond lahkus kodumaalt laevaga ning maabus kolmapäeva, 9. juuli hommikul Stockholmis. Algas pikk, kahepäevane bussisõit bussijuhtide Mati ja Vahuri juhtimisel läbi Rootsi, Taani, Saksamaa, Hollandi, Belgia ja Prantsusmaa. Ööbisime Saksa- ja Prantsusmaa soodsates hotellides.

Rühkisime nii suure hoolega Londoni poole, et igas riigis läbisõidu käigus jalga panna ei saanudki. Riigid ja rahvused vaheldusid sedavõrd kiiresti. Tankla- ja einepeatustes ei suutnud vahel enam orienteerudagi, millises keeleruumis parajasti viibime.

Pikk bussisõit oli aga sissejuhatus Inglismaa tutvumisele. Giid Reet kõneles põgusalt igast kuningriigist, kust läbi sõitsime. Ainult Saksa- ja Prantsusmaa ongi meie teele jäänud maadest vabariigid. Giid leidis iga riigi puhul seoseid Inglismaa ja eriti just sealse kuningakojaga.

Näiteks inglise kuninganna Victoria (valitsusaeg 1837—1901) oli vanavanavanaema nii praegusele inglise kuningannale Elisabeth II-le kui Rootsi kuningale Karl XVI Gustavile.

Taani kuninganna Margarethe II ema on aga Karl XVI Gustavi tädi. Ning praeguse inglise kuninganna vanaema oli Taani kuningakojast pärit Alexandra, kes abiellus inglise kuninga Edward VII-ga.

Inglismaal ja Taanil on ka kirjanduslik side. Inglise kirjanik William Shakespeare on kirjutanud ju tragöödia "Hamlet", mis jutustab teatavasti Taani printsist. Tragöödia järgi asus Hamlet residents Taani sadamalinna Helsingöri lossis. Just Rootsi Helsingborgist Taani Helsingöri sõidutaski meid praam, mis üle Sundi väina kurseeerib.

Saksamaalt Alam-Saksi liidumaalt põlvnes Inglismaa kuningas George I. Ka tema poeg George II sündis Saksamaal – Hannoveris. George I ajal asus ka helilooja Georg Friederich Händel Saksamaalt Inglismaale.

Holland ja Inglismaa olid 17.–18. sajandil suured konkurendid, taotledes mõlemad võimu avamerel ning asumaades. Konkurents väljendus mitmetes sõdades. Samas lähendas kahe maa suhteid religioon, sest mõlemad on olnud protestantlikud maad.

Oranje prints Wilhelm abiellus inglise printsessi Maryga ning nendest sai Inglismaa valitsejapaar aastatel 1689–1702. Holland ja kõik Hollandi-pärane oli sel ajal Inglismaal suur mood. Näiteks telliti Hollandi kunstnikke Inglismaale maalima.

Reedel, 11. juulil lahkusime Mandri-Euroopast ning praam sõidutas meid üle La Manche'i väina Suurbritannia saarele. Ögupoolest nimetatakse seda osa väinast Calais' väinaks – Prantsusmaa-poolse sadamalinna Calais' järgi.

Inglismaal tervitasid meid valged kriitpangad ning Doveri sadam. Kogenud bussijuhid orienteerusid kohe maabudes vasakpoolsele liiklusele. Aga sellega meie reisirahvas ilmselt ära harjuda ei jõuagi, et näiteks tee ületamisel tuleb vaadata, kustpoolt auto tuleb. Kuid kõiki liiklejaid aitab hoolikas teekattergust.

Inglismaal kehtiv vasakpoolne liiklus on tunnistus ammusest aedadest, mil liikumine toimus ratsa. Mees juhtis vasema käega hobust ning parem oli valmis vajadusel mõõka haarama. Ingliseid ei ole seda ammust liikumisviisi muutnud.

Suurepärase inglise kultuuri tutvustav peatus tehti Canterbury linnas. Sealne katedraal on inglise peapiiskopi residents. Ristiusk saabus siia 6. sajandi lõpul ja üks esimesi kirikuid rajatigi tollal Canterburysse.

Linnas seisev katedraal on praegusel kujul valminud 15. sajandil. See oli meie reisil esimehe hiigelhoone, mida külastasime. Üksnes katedraalist läbijalutamine võtab ligi paar tundi aega. Kui soovida kuskil seisatada ja midagi pikemalt vaadata, tuleb aega varuda rohkem.

175 meetri pikkuse kiriku välisseinal seisavad reas tuntud pühakute ja kohalike kirikutegelaste kujud. Arvukad värvilised aknad kujutavad Vana Testamendi prohveteid ning stseene Kristuse ja Jumalaema elust.

Katedraalis asub mitmeid haudu koos monumentidega, sealhulgas kuningas Henry IV ja prints Edwardi, hüüdnimega Must Prints, omad.

Tähtsaim on aga rääkida Canterbury katedraali puhul Thomas Becketist, kellel oli piiskopiametisse aidanud tõusta kuningas Henry II. Piiskop tegi aga kuningale etteheiteid tema abielu pärast Aquitania Eleanoriga, kes alles paar kuud varem oli lahutatud Prantsusmaa kuningast Louis VII-st.

Lisaks sellele kritiseeris Becket kuninga reforme, millega valitseja sai suurema otsustusõiguse kirikuasjade üle. Arvatavasti just Thomas Becketi etteheidete pärast lasigi Henry II ta hukata, kuigi kuningale käsu kohta otseseid tõendeid ei ole.

Piiskopi hukkamine leidis aset katedraalis. Tema sarkofaag asus sajandeid katedraali märtrikabelis, kuid kuningas Henry VIII käsul koristati see sealt ära ning Thomas Becketit mälestab nüüd kabel.

Canterbury võimaldas esmaselt tutvuda ka inglaste linnakultuuriga. Tekkis veendumus, et inglased on viisakas ja tähelepanelik rahvas. Tähtis koht on suhtlemises viisakusväljenditel, terehääletamisel, vabandamisel, igasugusel juhendamisel, nõuandmisel.

Jõudes õhtupoolikuks Londoni linna, oli päris raske aru saada sealsete inimeste suhtluskultuurist. Nimelt moodustavad inglased vaid pisut enam kui poole Londoni elanikkonnast.

Ametlikult loetakse Londoni elanike arvuks umbes kaheksa miljonit. Arvatakse aga, et sellele lisandub miljon illegaalset immigranti. Turismihoajal on rahvast mõistagi veel rohkem.

Giidi sõnul on eestlastel suurepärase võimalus näha kosmopoliitset linna just Londonis, sest seal elavad ja liiguvad üksteise kõrval nii paljudest erinevatest rassidest ja rahvustest inimesed. Seal kuuleme ja näeme ka paljusid erinevaid keeli. Erinevad kultuurid ilmnevad erinevates religioossetes tavades ja riietumiskommetes.

Londoniga tutvumist alustatakse reeglina Trafalgari väljakult, sest seda peetakse linna keskpunktiks. Väljak sai endale nime Hispaanias asuva Trafalgari neeme järgi, kus admiral Nelson alistas Napoleoni. Seetõttu ongi admiral Nelsoni kuju püstitatud just Trafalgari väljakule. Sellelt viib The Malli nime kandev tänav Buckinghami palee poole.

Trafalgari väljaku ääres asub St. Martin-in-the-Fieldsi kirik, kus kuninglik perekond igapäevasevõltsel jumalateenistustel käib.

Meie jalutuskaik kulges Piccadilli Circusele, kus seisab kreeka armastusjumala Erose kuju. Edasi jõudsimme Covent Gardenile, kus asus algsest Westminsteri kloostrist karjamaa.

Tänasepäevase ilme sai Covent Garden 17. sajandil, mil siia ehitati ridamajas piazza (turuplats). 1831. aastaks rajas Charles Fowler siia turu jaoks ka elegantse hoone. Turgu peeti siin 1974. aastani.

Praegu asuvad Covent Gardenil väikesed kauplused, müügiletid ja söögikohad. Siia jätkub mitmesuguseid meelelahutajaid, kes pakuvad muusikat, etendusi ja muud show'd. Kirdenurgas asub Kuninglik Ooperiteater, kus laulab meie Monika-Evelin Liiv.

Londoni kesklinnas asub ka hiinlaste linnaosa Soho. Tegime väikse jalutuskäigu teatrite tänaval.

Kui olime end Ida-Londonis asuvas hotellis sisse seadnud, oli aeg astuda sisse ka ühte lihtsasse äärelinna pubisse õlut mekkima. Reedeti on selles pubis karaokeõhtu, meigi hulgast astus üks nelik paari lauluga üles.

Muide, ilmaga meil Inglismaal vedas. Esimene päev tutvustas meile Inglismaale omaseid hoovihmasid, mis väga äkki pea kohale ilmuvad, kõik märjaks kastavad ja jälle kaovad. Järgmistel päevadel enam taolisi ehmatusi polnud – nautisime üksnes päikest.

kellatorniga on suur. Palee ehitati juba 1065. aasta paiku, aga tollest ajast on säilinud ainult Westminsteri saal. Uue palee kavandas Sir Charles Barry

1860. aastal valminud parlamendihoone ees seisab sammas Oliver Cromwellile, keda tunnetame Inglismaal 17. sajandil toimunud kodanliku revolutsiooni juhina. Tema teenena sai Inglismaast konstitutsiooniline monarhiaga riik. Kõrgeimaks seadusandlikuks organiks sai parlament, kuningavõimu piire tõmmati koomale.

Kuninga residents Londonis on teatavasti Buckinghami palee. Hoone rajas 1702. aastal hertsog Buckingham, kellelt kuningas George III selle ära ostis. Kahel järgmisel sajandil on paleed laiendatud. Aga hoolimata peremehevahetusest nimetatakse lossi esimese omaniku järgi.

Palee-esine väljak on ehitud pelargooni-peenardega. Väljaku keskel kõrgub monument kuninganna Victorialle. Tema valitsemisajal oli Suurbritannia võimukas, koloniseerides Austraalia, Uus-Meremaa, India, Birma ja mitmed maad Aafrikas. "Victor" tähendabki inglise keeles "võitja" ning tema kajastub monumentis.

Rahvarohkes Londonis leidub küllaldaselt ruumi ka parkidele. Tuntuimad on St. James Park ja Hyde Park. Parkides veedavad londonlased oma vaba aega ja teevad seda väga vabalt. Nendesse tullakse lõunavaheajal tervisejooksule või võetakse kaasa oma võileib ja einestatakse murul.

Hyde Parkis, mis peamiselt koosneb suurtest muruväljakutest, on Speakers' Corner (kõnelejate nurk), kus kodanik võib esineda mingi üleskutsega, saab meelt avaldada ühiskondlikel teemadel või lihtsalt südant puistata.

Avaras pargis on ruumi ka jalgpalli togimiseks ja isegi ragbi harrastajaid on seal näha, rääkimata ratsutajatest.

London pakub lugematul hulgal võimalusi ja nii jagunes meie suur grupp sageli mitme paiga vahel laiali. Mõned kulutasid aega poodidele, teised külastasid mõnd vaatamisväärsust.

Oli neidki, kes ostsid pileti muusikalile. London on nimelt kuulsa kõrgetasemeliste muusikalide poolset. Üht muusikali – "We Will Rock You", mille loojaks ansambel Queen –, käis Maie Kala ka vaatamas. Etendus pakkus tema kinnituse suurepärase muusikalise elamuse.

Elamus oli nii võimalus näha lavastust kui viibimine Londoni muusikalipubliku hulgas, kes võttis etenduse vastu väga soojalt ning avatult.

Pühapäeval sõitsime kõik koos Londonist mõnikümmend kilomeetrit eemale huvitavatesse linnadesse. Warwickis kulus meil mitu tundi kindluse külastamisele. Linna rajasid 914. aastal Avoni jõe ääres anglosaksid – kaitseks Taanit pärit sissetungijate vastu.

Kindlust on sajandite jooksul ümber ehitatud ja laiendatud. See on kuulunud järgemööda mitmetele krahvidele. 1978. aastal ostis aga kindluse Tussaud Grupp ja seadis sinna väljapaneku, mille hulgas on ka vahakujusid.

Warwicki on külastanud inglise kõrgklass eesotsas kuningate ja kuningannadega. Praegu on siin suurepärase võimalus tutvuda inglise ajaloo ja kultuuriga. Kindluse tornid ja saalid on käidavad-ronitavad. Saalides-tubades on väljapanek pealkirja all "Kuninglik nädalalõpupidu" ("The Royal Weekend Party").

Tutvustatakse lossi külastanud isikuid: kuningaid, ministreid, aadlikke. Üht torni kutsutakse kummituste torniks. Seal kummitavat nimelt vaimud. Kuulsaim nendest on Sir Fulke Greville'i vaim, kes mõrvati 1628. aastal.

Turiste kollitavad selles pimedas tornis tegelikult ehtsad näitlejad. Pole mingeid roboteid ega tehnikat, vaid ainult kostümeeritud inimesed. Lossi taga suures pargis asub kiviheitemasin, mida vahel demonstreeritakse. Sinna on üles seatud valgete telkidega laager, korraldatakse rüütliüritusi.

Teine tähtis linn, mida just pühapäeval eriti sobib külastada, on Stratford-upon-Avon, kuulsalt kirjaniku William Shakespeare'i linn. Selles paigas sündis kirjanik 1564. aastal.

Nooruses lahkus ta väikelinnast Londonisse. Umbes 1600. aasta paiku ostis ta aga uuesti maja oma sünnilinnas ja seal ta viimaks ka 1616. aastal suri, olles maetud kiriku altariruumi 17 jala sügavusse.

Shakespeare'i sünnimaja seisab omal kohal ja ootab turiste end vaatama. Mehe hilisem elupaik, kuhu ta maja ostis, on tähistatud mälestusmärgiga. Tema puhkepaik suures kirikus on turistidele avatud. Jõe ääres asub aga tema mälestussammas.

Õhtul peatusime kuulsas ülikoolilinnas Oxfordis. Jalutasime mööda suurtest ülikoolihoonetest, nendes paiknevad mitmesugused kolledžid ja ühiselamud. Neid maju on ehitatud sinna juba alates 13. sajandist.

Laupäeva hommikul sisenesime taas kesklinna ning selle päeva kõige rikkalikum külastusobjekt oli Tower, mis on on Inglismaa esimese kuninga William Vallutaja ajal 11. sajandil ehitatud kindlus.

Ehitis on oma ajaloo jooksul olnud nii kuninga residents, kohtukoda kui mündikoda, isegi kuninga loomaaed on siin asunud. Aga eelkõige tuntakse Towerit siiski vanglana, kus hukati kõrgklassi kuuluvaid surmamõistetuid.

Tower tutvustab esmalt relvade väljapanekut, seejärel aga kuningate ajalugu. Juveelide majas näeme kuningate ja kuningannade kroone, käevõrusid, sörmuseid, kullast lauanõusid ja altaritarvikuid – armulauariistu, küünlajalgu ja muudki.

Muidugi on Toweri väljapanekute seas omaaegne hukkamispakk ja -kirves ning hoovis on mälestusmärk paigas, kus surmamõistetuid hukati.

Oma pea pidid pakule jätma kuningas Henry VIII hukatud abikaasad Anne Boleyn ja Catherine Howard, filosoof Sir Thomas More, talupoegade juht Wat Tyler, kuninganna Lady Jane Grey ja mitmed teisedki.

Pärast Toweri külastamist sõitsime laevaga piki Thamesi jõge Westminsterisse. Jõe kallas on palistatud märkimisväärsuste hoonetega. Uusimad rajatised on aastatuhande vahetuse puhul rajatud Millenniumi sild üle Thamesi jõe, mis on mõeldud jalakäijatele, ning vaateratas London Eye (Londoni silm).

Maailma suurim vaateratas tõstab huvilised 135 meetri kõrgusele ning pakub vaadet 40 kilomeetri kaugusele.

Westminsteri palees asub Suurbritannia parlament. Parlamendihoone tuntud Big Beni

Tõrva Rahvakoortegi kultuurireisi Londonisse

Algus lk 3

Reisi viimase päeva veetsime taas Londonis. Külaltamist ootas selle reisi olulisim vaatamisväärsus Westminster Abbey. See on kuninga kroonimise kirik, mis asub parlamendihoone vastas üle tee.

Räägitakse, et juba 7. sajandil asunud sel kohal pühamu. Suurem osa praegusel kujul nähtavast kirikust ehitati aga 13. sajandil. Westminster Abbey kuulus kloostrile. Taolised asutused saatis aga kuningas Henry VIII 1534. aastal laiali.

Läbi ajaloo on kirikus kroonitud ja ametisse pühitsetud kuningaid. Juba anglosakside kuningas Harold krooniti arvatavasti 1066. aasta jaanuaris selles hoones. Üks kirjutis omaaegses kloostris kinnitab, et William Vallutajagi krooniti siin 1066. aastal. Pärast teda on siin kroonitud kõik kuningad peale kahe monarhi.

Suure katedraali külastamisele pühendasime ligi paar tundi ja selle aja jooksul jõudisime ainult pidevalt liikudes libistada pilgu üle kabelite, vitraažide, altarite, võlvide. Pikemaks peatumiseks oleks vaja olnud rohkem aega. Selles ettekujuteldamatult suure kirikus hoidsime ping-salt üksteisega sidet, et mitte eksida.

Seal nägime ka kuningate hauakabeleid. Tagasihoidlikumaid ja filigraansemaid, vaikkeid, varjatuid, hämaraid ning heledaid, hingele kergustunnet pakkuvaidki.

Siin on leidnud puhkepaiga valitsejad alates Edward Usutunnistajast (elas umbes 1002–1066, Inglismaa valitseja oli alates 1042. aastast). Siin leivad kuningate Henry III, Henry V, Henry VII, valitsejannade Elisabeth I ja Mary I jäänused.

Viimane kuningas, kes Westminster Abbeysse maeti, oli aastatel 1727–1760 valitsenud George II. Pärast teda enam monarhe sellesse kirkusse ei maetud, nende rahupaik on Windsori lossi valdustes. Küll aga toimuvad Westminster Abbeys kuninglikud leinatalitused ja ka näiteks printsess Diana ärasaamine toimus just sellest

pühakojast.

Lisaks kuningatele on Westminster Abbeys olevasse Poetide Nurka maetud inglise luuletajaid ja kirjanikke. Nendest esimene oli Geoffrey Chaucer 1400. aastal. Tema järel on sinna sängitatud Charles Dickens, Rudyard Kipling ja mitmed teised. Ka helilooja Georg Friedrich Händel on Westminster Abbeysse maetud.

Mitmeid kirjanikke mälestatakse seal nimeplaadiga, näiteks William Shakespeare'i ja William Blake'i. Kesklöövist läänes asuvasse Tundmatu Sõduri hauda on maetud sõdur, kelle surnukeha toodi pärast Esimest maailmasõda sinna Prantsusmaalt. Tema puhkepaigal mälestatakse loendamatu hulka hukkunud sõdureid.

Imetlesime Westminster Abbeys kuninga kroonimise tooli, mis on altari taga kõrgel kohal hoiul. Kroonimiseks asetatakse tool kõrge altari ette. Kuningat võetakse õliga ja talle asetatakse kroon pähe.

Viimati toimus selline pidulik, pühalik ja tähtis tseremoonia juba üle poole sajandi tagasi 1953. aastal, sest just nii kaua on kuninganna Elisabeth II troonil püsinud.

Suurt krooni, mis pidulikult tseremoonial kuningannale pähe pandi, nimetatakse riigikrooniks ja seda kannab valitseja ainult üks kord aastas – sügisel, kui ta avab parlamendi hooaja. Muudel puhkudel kannab kuninganna lihtsamat krooni.

Vahetult Westminster Abbey kõrval asub St. Margaret kirik, mis on rajatud 12. sajandil, taastatud aga aastatel 1486–1523. Tänapäeval on kirik rahva hulgas üsna populaarne. Seda kasutatakse laulatusteks ja teisteks pidulikeks talitusteks.

Need on siis eredamad killud Londoni reisist.

Londonist tulime kodumaale lennukiga. Meie buss võttis lennukilt kohe vastu juba uue grupi. Meie lend lükkus küll esialgu kavandatud kolm tundi hilisemaks, aga see jäi ka ainsaks pisikeseks viperuseks kogu reisi jooksul. 15. juulil olime õnnelikult kodus.

Arvo Lasting

Uudiseid siit ja sealt

6.–8. augustini käis 15-liikmeline noorteühenduse ELO kuraatorite grupp puhkuserisil Prahast. Valgamaad esindas Helme SIKi ELO klubi kuraator. Peale kahetunnist lennureisi tutvustas giid Praha vanalinna: Raekoja ja Vabariigi väljakut, kitsukesti tänavaid, Karli silda, Püssirohutorni, ainulaadset kubistlikus stiilis ehitatud toitlustamiskohta jne.

Õhtul nautiti laevasõitu Vltava jõel ja kanalil. Jõe kaldal nägime uut muuseumit, mis tutvustab kirjanik Kafkat; olime Lennoni sein vahetus läheduses. Päril pimedale ajale jäi kellamängust osasaamine ja veelkordne jalutuskäik Karli sillale.

Teisel päeval olime Praha loomaaias ja õhtul külastasime valgusmuusika purskkaevu kontserti. Kolmandal päeval tutvuti Prahaga omal käel. Ja oligi aeg koju lennata. Reisi korraldajaks oli ELO peakorteri töötaja Siivi Liivik.

***

21.–23. augustini toimus 14. vabariiklik noorgiide ja kodu-uurijate ühisekspeitsioon "Liivimaa – 10 aastat hiljem". Ekspeditsioonil osales 42 õpilast + juhendajat.

Valgamaad esindas neli noort Hummulist: Kadi ja Triin Zemskov, Kadri ja Maarja Näks koos juhendaja Endla Miskega, Tõrvast osales Tauno Tilk õpetaja Luule Rikkandiga. Helme SIKi esindasid Toomas Makejev, Kaily Tammik ja Eva-Evelin Oks loo autoriga.

Esimene päev algas Riia vanalinnaga tutvumisega. Seejärel tutvuti Euroopa huvitavama lossiga, mis asub Rundales. Õhtuks jõudisime Jurmalasse, kus õõbisime ma-jutuskoahas Dzintari.

Koolituse eelinfo hooldajatoetuse saajatele

Eesti Koduabi Selts (EKAS) korraldab 2008.–2009. aastal Vabauhenduste Fondi toetusel kümnes Eesti maakonnas koolituse omastehooldajatele ehk neile, kellele omavalitsused maksavad igakuist hooldajatoetust pereliikme, naabri või sõbra hooldamise eest. Valgamaal toimub koolitus Sangaste seltsimajas ning Sangaste vald on üks projekti partneritest ja kaasfinantseerijatest.

Koolituse raames toimub kolm korda kahepäevane õpe, mille käigus räägitakse hoolekandest, testamendikultuurist, hooldaja jõuvarude säästmisest, hooldaja toetajatest, omavahelise koostööst ja paljust muust.

Lisaks loengutele on kavas arutelud ning lektoritele saab esitada küsimusi. Kõige aktiivsematel osalejatel on võimalik (kui hoolealuse hooldusvajadus seda võimaldab) sõita koolituspäevale Tallinnasse või õppekäigule Soome (projekti kulul), kus tutvustatakse sealsete omastehooldajate koostööd. Projekti jooksul korraldatakse hooldajatele

Teise päeva jäid Milskalnes asuv Schlockenbecki kindlusloss, läbiti viimamarjakasvatusteskust Sabile. Kuldigas nauditi Euroopa kõige laiemat juga ja kõige pikemat ki-visilda. Dundagas räägiti krokodillikütist, kes emigreerus Austraaliasse ning teenis seal elatist krokodille jahtides.

Liivlaste elust saime põhjaliku ülevaate nende keskses Mazirbe, kus meiega kohtus liivlaste ühenduse esinaine Gunta Gintere oma tütreaga. Seejärel sõitsime Kolka maaninale ja neeme äärde. Oo veetsime taas Jurmalas, kus siis soovijad käisid hilisõhtul promenaadil jalutamas ja sisseoste tegemas.

Kolmanda päeva naelaks oli Cesise lähisel asuv muinaslinn Araiši. See oli võrratu vaieldamute kompleks, kus meile esinesid läti rahvamuusikud.

Ekspeditsiooni lõpetamine toimus Tõrvas restoranis Goodewind, kus tänu Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupi toetusele saime tänada noorgiide liikumise algatajat – endist juhendajat Merike Naaberit ja tänast noorgiide ning kodu-uurijate projektitöö juhti Ene Lukat. Viimane on ühtlasi kogu ekspeditsiooni juht ja hing Eesti Noorsootöö Keskusest.

Tänu sõnu pälvil ka giid Jaak Gutman reisi korraldanud firmast ATKO. Meene said nii bussijuhid kui ka iga ekspeditsioonil osalenu. Lisaks andis reisiseltskonna nimel üle väikesed meened korraldajatele Orissaare noorgiide juhendaja – õpetaja Evi Männik. Hummuli ja Helme noored on tänulikud Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupi toetusele, mis võimaldas neil osalemist vabariiklikul ekspeditsioonil. Helme SIKi õpilased on tänulikud ka Helme vallale.

Mall Lepik

KIRIKUTEATED

P 14. septembril	kl 12	jumalateenistus Helme kirikus, kohalikke tegijaid asendavad õp Heino Nurk ja organist Ester Liinak Valgast.
L 20. septembril	kl 12	pidulik jumalateenistus Helme kirikus, tähistatakse õpetaja Arvo Lastingu 10. ordinatsiooni aastapäeva. Jutulustab EELK Tallinna Rootsi-Mihkli koguduse õpetaja Patrik Göransson. Laulab Viljandi Jaani koguduse ansambel.
P 21. septembril	kl 14	jumalateenistus Taagepera kirikus.
P 28. septembril	kl 11	Helme kirikus algab lastering. Kõik lapsed on oodatud.
P 5. oktoobril	kl 11 kl 13	jumalateenistus Helme kirikus. Taagepera kiriku katuse ja torni restaureerimise pidulik lõpetamine ja EELK Taagepera koguduse 80. aastapäeva jumalateenistus. Jutulustab Viljandi praost Marko Tiitus, laulab Pärnu koguduse koor Jaanus Torrimi juhatusel.
P 12. oktoobril	kl 11	lõikustänapäeva jumalateenistus Tõrva kirik-kammersaalis, laulab Viljandi Jaani koguduse naiskoor Iris.

TÕRVA RAHVAKOOR

alustab hooaega 23. septembril kl 18 Tõrva kultuurimajas. Proovid hakkavad toimuma teisipäeviti ja sageli ka kolmapäeviti. Kutsume lauljaid oma koori juurde! Tõrva Rahvakoori sihiks on minna üldlaulupeole. XXV üldlaulupeo toimub Tallinnas 3.–5. juulini 2009. Mõõdub 140 aastat esimesest üldlaulupeost. Mitmeti juubelimaiguline laulupeo töötab tulla ülev ja pidulik. Tulge Rahvakoori lauljatena sellest osa saama!

Ootame uusi lauljaid Tõrva naiskoori Heli.

Proovid toimuvad igal kolmapäeval kell 18 kultuurimajas.

Juhendaja Imbi Umbleja

MITTE AINULT ATELJEE,

vaid salong, kus on MÜÜGIL:

- kangad, lukud, niidid, paelad ja muud õmblustarvikud
- pluusid, seelikud, kleidid, kostüümid
- pruutkleidid – hind al 3400 kr, pruudiloorid – hind al 320 kr, alusseelikud, kindad – 195 kr paar, sukapaelad – hind al 95 kr, ja muud kaunistused

TELLIMISEL:

- rulood jms
- SUNOREKI kardinasüsteemid
- kangad (palju näidiseid)

ÕMBLUSTEENUS

Külastage meid Tõrva kesklinna kauplusalongis.

AVATUD: E–R 9–17, L 9–14

Üllatus hinnaga mobs

NOKIA E51 – 3599 EEK

LG KU 380 – 1299 EEK

NOKIA 3120 CLASSIC – 2299 EEK

SONYERICSSON G502 – 2399 EEK

KAUPA JAGUB KIIREMATELE . . .

NB! Kampaania kestab kuni 30.09.2008a. või kuni kaup jätkub.

Kuulutuse näitamisel müüjale saad lisaks soodustust 100 EEK

Müüa soodsa hinnaga MP3/MP4 mängijaid 1GB,2GB,4GB

Teostame mobiiltelefonide remonti ja hooldust * * *

Pakume mobiiltelefonidele järelmaksu võimalust kuni 6 kuud

Granjano

Valga tn.3 Tõrva (Kevade kaubanduskeskus) E-R. 10 – 17.30 L.10 - 15 Info : 5027885

OÜ SEMT

teostab katuse-, fassaadi- ja üldehitustöid.

Tel 506 2377.

Helme-Tõrva Elu

Väljaandjad: Tõrva linnavalitsus tel 766 1730, faks 766 1731, Helme vallavalitsus tel 766 8452, faks 763 3332.

Toimetaja:

Talvi Must, tel 763 2504, e-post talvim@torva.edu.ee.

Tehniline teostus ja küljendus

AS LITERO Valgas, trükk AS TRÜKIS Jõhvis.